

**Bedömarutlåtande efter utvärdering av
huvudområdet Polska vid Uppsala
universitet, Språkvetenskapliga fakulteten**

2020-09-03

Uppdrag och förutsättningar

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015-475) och med stöd i Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärdera huvudområdet Polska vid Uppsala universitet. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har valt att som grundprincip använda huvudområde som utvärderingsenhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Perioden som ska utvärderas motsvarar läsåren 2018–2019.

Underlag och genomförande

Underlaget för bedömarpanelens utgörs av en självvärdering, platsbesök samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter, se vidare bilaga 1.

Efter att ha tagit del av självvärderingar och kompletterande dokumentation från huvudämnena samt övergripande information om Uppsala universitet gjorde panelen ett platsbesök den 20–24 april 2020, och träffade då företrädare för samtliga huvudämnen. På grund av den pågående coronapandemin genomfördes detta besök virtuellt med hjälp av videokonferensprogrammet Zoom.

Inom panelen gjordes en arbetsfördelning så att en senior panelmedlem tog huvudansvaret för varje huvudämne, med ytterligare en senior medlem som andraläsare. Vidare ansvarade studeranderepresentanterna för bevakning av vissa aspekter i alla huvudämnen, huvudsakligen rörande Mål 7 och Mål 8, samt punkter under rubrikerna 2. *Övriga aspekter av vikt för utbildningens kvalitet* och 3. *Övriga aspekter*. Samtliga panelmedlemmar deltog i alla möten under platsbesöket, bortsett från några få tillfällen då en panelmedlem hade förhinder.

Efter platsbesöket har detta utlåtande skrivits av den för huvudämnet ansvariga panelmedlemmen med hjälp av andraläsaren, studentrepresentanterna och övriga panelmedlemmar.

Bedömarpanelen har haft följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörlle, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

Sammanfattande utlåtande

Polska kan läsas som huvudområde på kandidatnivå A–D. På avancerad nivå ingår ämnet i Slaviska språk. Ämnet undervisas från nybörjarnivå och all undervisning sker på nätet. Flera av studenterna är yrkesverksamma modersmåslärare som har olika förväntningar och krav jämfört med studenter som saknar tidigare kännedom om polska.

Ämnet är litet med få lärare och relativt få studenter, särskilt på de högre nivåerna, men verkar ändå fungera bra givet förutsättningarna. Delkurserna är väl beskrivna och kopplade till varandra enligt självvärderingen. Krav och kunskaper avancerar stegvis. Den nätbaserade undervisningen är väl etablerad men skulle kunna utvecklas ytterligare; dock saknas enligt uppgift i viss mån tillgång till teknisk kompetens. Samarbete förekommer med andra språk, främst inom slaviska avdelningen, men detta skulle kunna utvecklas ytterligare, till exempel gällande uppsatsseminarier för uppsatser skrivna på svenska. Trots begränsade resurser är ämnet ambitiöst och försöker ge kunskaper i såväl språket som polsk historia, kultur och litteratur.

Nedan återges Högskoleförordningens examensmål för kandidatexamen med korta kommentarer om måluppfyllelsen.

Kunskap och förståelse

Mål 1

För kandidatexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Bedömning

På A-nivån prioriteras ren språkfärdighet och Polenkunskap. På högre nivåer tillkommer studier i bland annat fonetik, jämförande språkvetenskap, språkhistoria och litteraturvetenskap, men fokus ligger fortfarande i hög grad på språkfärdighet. Målet uppfylls till stora delar, men det framgår inte tydligt av underlagen i vilken mån de studerande tillägnar sig breda teori- och metodkunskaper.

Rekommendation

Förstärk inslagen av språkvetenskaplig teori och metod, eventuellt i samarbete med andra ämnen. På högre nivåer kan användandet av vetenskapliga artiklar ökas.

Färdighet och förmåga

Mål 2

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

Bedömning

Målet är väl uppfyllt, bland annat genom varierande uppgifter och strukturerade gruppdiskussioner i nätforum.

Rekommendation

Textanalys nämns som en nyckelmetod då texter har en stor roll i studierna. Såväl litteratur- som språkvetenskapliga aspekter av textanalys bör betonas. Polenkunskap nämns flera gånger under mål 1–3. Det bör säkerställas att Polenkunskapen bedrivs på vetenskaplig grund.

Mål 3

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls främst på de högre nivåerna och inom uppsatsarbetet.

Rekommendation

Öka inslagen av självständighet och kunskapen om vetenskapliga nyckelbegrepp som utvecklar ett självständigt tankesätt även på de lägre nivåerna.

Mål 4

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls. Dock saknas av allt att döma inslag av dialog med andra grupper än studenter och lärare.

Rekommendation

Inför inslag av dialog med andra grupper än studenter och lärare, till exempel populärvetenskapligt skrivande. Utvärdera om det skulle vara möjligt att uppnå en parallell utveckling av muntliga och skriftliga färdigheter under olika delkurser från A-kursen till D-kursen.

Mål 5

För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls. Kunskaperna i polska språket och Polenkunskap är värdefulla för en rad jobb på arbetsmarknaden och många studerande läser polska i kombination med andra ämnen som t.ex. juridik eller ekonomi. Betydande inslag av översättning inom utbildningen är också värdefulla i detta sammanhang. Dock verkar det inte finnas någon systematisk koppling till arbetsmarknaden.

Rekommendation

Tydliggör kopplingen till arbetsmarknaden, till exempel genom alumnkontakter. Även moment som förbereder för arbete som modersmåslärare bör övervägas. Försök understödja studenternas kunskap om sina egna styrkor som en nyckel till arbetsmarknaden.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls när det gäller vetenskapliga och samhälleliga aspekter, och etiska aspekter täcks in genom behandling av plagiatproblematik och forskningsetik.

Rekommendation

—

Mål 7

För kandidatexamen skall studenten visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls, bland annat genom moment där de studerande kritiskt diskuterar olika företeelser i Polen och Sverige. Även översättarens roll i samhället tas upp.

Rekommendation

—

Mål 8

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

Bedömning

Utbildningen saknar tydliga inslag där denna förmåga utvecklas.

Rekommendation

Inför moment där de studerande får reflektera över sitt lärande, till exempel loggboksskrivande.

Aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ ämnesdidaktisk kompetens samt lärarkapacitet.

Bedömning

I likhet med många andra mindre ämnen har Polska begränsade lärarresurser – när självvärderingen skrevs fanns en tillsvidareanställd universitetslektor och en docentkompetent universitetslektor med tidsbegränsad anställning. Det framgår inte om även timanställda lärare används. Lärarna har erforderlig ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens.

De begränsade lärarresurserna försvårar planering och utveckling av ämnet och begränsar möjligheten till bredd i kursutbudet.

Rekommendation

Eftersträva en minimibemanning med två tillsvidareanställda lärare med olika specialisering.

Utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling

Bedömning

Utbildningen följs upp genom kursutvärderingar och kursrapporter som behandlas i ämneskollegiet och institutionens lärarkollegium. Uppföljning sker även på institutionsnivå.

Ytterligare aspekter

Här görs en samlad bedömning av följande aspekter:

- internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas,
- jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen,
- utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv,
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,
- det finns en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter

Internationaliseringen består huvudsakligen av innehållet i själva ämnet samt lärarnas kontakter med Polen och inbjudna polska föreläsare. Det framgår inte om hållbarhetsperspektivet förekommer i kursernas innehåll, men rent praktiskt tillgodoses det genom att det mesta av undervisningsmaterialet och kurslitteraturen är digitalt.

Jämställdhetsperspektivet tas upp i kursen Polenkunskap där man diskuterar samhällsfrågor, och genusfrågan tas upp ur grammatisk synvinkel. Det framgår inte om hänsyn tas till jämställdhetsperspektivet i undervisningens planering och upplägg, litteraturval etc.

Många av de studerande är svenskar som redan arbetar i Polen och genom utbildningen förstärker sin kunskap om Polen och det polska språket. För andra studerande kunde anknytningen till arbetslivet göras tydligare.

Studerande har möjlighet till inflytande över utbildningen, bland annat genom att bidra med tentamensfrågor till en tentabank och genom kursutvärderingar där svarsfrekvensen dock är låg.

Studiemiljön är helt digital och väl fungerande för alla studenter.

Bilaga 1: Underlag till bedömargruppen

Bilaga 2: Program platsbesök, den 20–24 april 2020